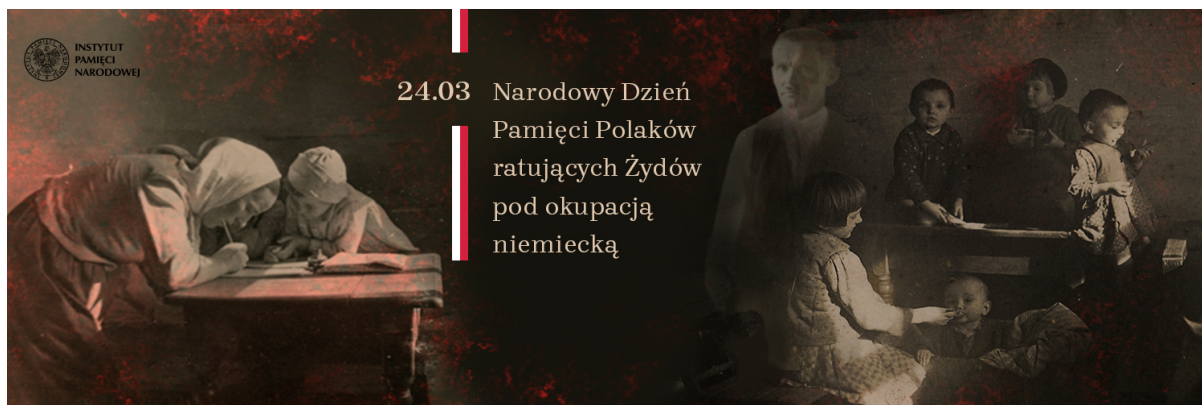

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/180370,Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacja-niemiecka-dzialania.html>
25.04.2024, 03:32

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - działania IPN w 2023

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką jest wyrazem hołdu dla tych, którzy w trudnym okresie okupacji niemieckiej, mimo grożącej kary śmierci, zdecydowali się pomóc współobywatelom narodowości żydowskiej. Instytut Pamięci Narodowej przygotował na ten dzień wiele propozycji. Zachęcamy do skorzystania z oferty i włączenia się w obchody

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie (centrala i oddział)

- **24 marca 2023, Warszawa** - [odsłonięcie tablicy upamiętniającej ks. Michała Kubackiego oraz ks. Jana Stanka](#), którzy podczas II wojny światowej pomagali osobom pochodzenia żydowskiego. Uroczystość odbędzie się w bazylice pw. Najświętszego Serca Jezusowego przy ul. Kawęczyńskiej 53 o godz. 10.00
- **24 marca 2023, Warszawa** - obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką z udziałem dr. hab. Karola Polejowskiego, zastępcy prezesa IPN (organizowane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wraz z Polskim Towarzystwem Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata i Fundacją im. Rodziny Ulmów „SOAR”)
- **24 marca 2023, Warszawa** - [projekcja filmu „Matusia”](#), następnie [dyskusja z udziałem zaproszonych gości](#): prof. Jana Żaryna - dyrektora Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej i prof. Tomasza Ochynowskiego - historyka i psychologa, na temat pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939-1945. Spotkanie odbędzie się w sali parafialnej kościoła Wszystkich Świętych na Placu Grzybowskiem
- **24 marca 2023, Warszawa** - [dyskusja „Sprawiedliwi – prawda i pamięć” o godz. 18.30 w kinie Atlantic oraz projekcja filmu „Matusia”](#)
- **25 marca 2023, Warszawa** - [dyskusja pt. „Nieodrobiona lekcja historii: los](#)

[dzieci żydowskich i polskich pod okupacją niemiecką na przykładzie dzieci uratowanych przez Irenę Sendlerową z getta warszawskiego i dzieci polskich więźniów obozu dla dzieci polskich w Łodzi przy ulicy Przemysłowej](#) z udziałem dr Martyny Grądzkiej-Rejak, dr. Artura Ossowskiego, s. Antonietty Frącek (Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Warszawie) i Eweliny Karpińskiej-Morek (Arolsen Archives – Międzynarodowe Centrum Badań Zbrodni Nazistowskich) oraz panel dyskusyjny: „Dzieci żydowskie i polskie – ich dramat podczas okupacji niemieckiej”. Spotkanie w ramach [„Akademii Sprawiedliwych” Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej](#) odbędzie się w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” im. Janusza Kurtyki w Warszawie o godz. 12.00

- **25 i 26 marca 2023, Warszawa** – spektakl „Irena – historia o Irenie Sendlerowej” produkcji Teatru Muzycznego w Poznaniu. Wydarzenie to zostało objęte Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Teatr Polski im. Adolfa Szyfmana, 25.03.2023 (sobota) godz. 19:00, 26.03.2023 (niedziela) godz. 14:00 i 17:00. [Więcej informacji na stronie teatru](#)
- **26 marca 2023, Houston (USA)** – uroczyste otwarcie Przystanku Historia w Houston połączone z prezentacją [wystawy „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej”](#)
- **marzec-maj 2023** – lekcje „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” dla klas VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych
- **marzec-maj 2023** – spacer edukacyjny poświęcone Polskim Sprawiedliwym wśród Narodów Świata
- [„Za murami getta” Mobilna trasa pamięci \(gra miejska\) w aplikacji Action Track](#)
- [materiały edukacyjne z serii „Historie Poli i Poldka” – cz. 3: Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką](#)
- [portal poświęcony rodzinie Ulmów](#)
- [wirtualna paczka historyczna](#)

Instytut Pamięci Narodowej w Białymstoku

- **22 marca 2023, Białystok** – warsztaty dla nauczycieli pt. „Pomoc Polaków Żydom pod okupacją niemiecką” organizowane wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Doskonalenia Metodycznego w Białymstoku
- **24 marca 2023** – artykuły w „Kurierze Porannym” i „Gazecie Współczesnej” (z grupy Polska Press) pt.: „Tadeusz Czeżowski – pierwszy polski Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” autorstwa Marty Kupczewskiej oraz „Podlascy Sprawiedliwi” autorstwa Pawła Kornackiego
- **24 marca 2023, Białystok** – pokaz filmu „Matusia” w siedzibie Oddziału

Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku (ul. Warsztatowa 1a)

- **27 sierpnia 2023, Lipsk** – odsłonięcie tablicy upamiętniającej Annę i Stanisława Krzywickich oraz ich dzieci, uhonorowanych tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata

Instytut Pamięci Narodowej w Bydgoszczy

- **24 marca 2023, Bydgoszcz** – wernisaż wystawy [„Żegota” Rada Pomocy Żydom](#) przed siedzibą delegatury IPN w Bydgoszczy
- **24 marca 2023, Bydgoszcz** – pokaz filmu „Matusia” w sali konferencyjnej im. Mariana Rejewskiego delegatury IPN w Bydgoszczy
- **24 marca 2023, Bydgoszcz** – wykład „Sprawiedliwi wśród narodów świata z woj. kujawsko-pomorskiego” w Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera

Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku

- **20 marca 2023, Malbork** – dwa pokazy filmu „Matusia”
- **21 marca 2023, Starogard Gdański** – pokaz filmu „Matusia”
- **23 marca 2023, Elbląg** – dwa pokazy filmu „Matusia”
- **24 marca 2023, Gdańsk** – pokaz filmu „Matusia”
- **24 marca 2023, Chmielno** – uroczystość przy grobie Klementyny i Józefa Stencel, którzy przez całą wojnę ukrywali Żydówkę, Elbę Pintus
- **24 marca 2023, Pomieczyno** – uroczystość przy grobie Moniki Szwertfeger, uhonorowanej tytułem Sprawiedliwej wśród Narodów Świata za ukrywanie Lusi Feinstock-Shimmel
- **24 marca 2023, Chojnice** – uroczystość przy grobie Agnieszki i Piotra Góreckich, uhonorowanych tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata za ukrywanie sześciolatniej Chany Grabiny
- **24 marca 2023, Leśna Jania, pow. Starogard Gdański** – uroczystość przy grobie Heleny i Józefa Malinowskich, uhonorowanych tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata za ukrywanie Deborah Shapira i Chasi Karpel
- **24 marca 2023, Gdynia** – uroczystość przy tablicy poświęconej Karolinie i Mikołajowi Kmita, uhonorowanych tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata w kościele franciszkanów na Wzgórzu św. Maksymiliana w Gdyni
- **marzec 2023, Zelgoszcz** – prelekcja Mateusza Kubickiego „Zbrodnie niemieckie na terenie powiatu starogardzkiego”
- **marzec/kwiecień 2023, Gronowo Górne k. Elbląga** – pogadanka dla młodzieży Liceum Sztuk Plastycznych w Gronowie Górnym o Polakach ratujących Żydów, z uwzględnieniem powstania w getcie warszawskim

Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach

- **22 marca 2023, Katowice** – [wykład dr. Tomasza Kurpiera o Henryku Sławiku, Sprawiedliwym wśród Narodów Świata](#). Spotkanie rozpocznie się o godzinie 17.00 w siedzibie Filii nr 11 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach. Wydarzenie jest częścią obchodów Dni Kultury Żydowskiej organizowanych przez bibliotekę
- **24 marca 2023, Częstochowa** – [odsłonięcie tablicy upamiętniającej rodziny Brustów i Mielczarków](#) (Aniele, Henryka, Lucynę i Mariana Brust oraz Henrykę Mielczarek z d. Brust i Zygmunta Mielczarka) uhonorowanych tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Uroczystość odbędzie się o godz. 11.00 przed budynkiem Miejskiego Domu Kultury w Częstochowie przy ul. Łukasieńskiego 50/68
- **24 marca 2023, Katowice** – [pokaz filmu „Matusia” w Multikinie Katowice o godz. 12.00](#), poprzedzony prelekcją Eweliny Małachowskiej na temat pomocy udzielanej żydom w czasie II wojny światowej
- **29 marca 2023** – podcast historyczny dotyczący Polaków ratujących Żydów na terenie Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w ramach [cyklu PodCzas na platformie Spotify](#)

Instytut Pamięci Narodowej w Kielcach

- **23 marca 2023** – [audycje o Polakach ratujących Żydów w Radiu eM Kielce](#): dr Tomasz Domański będzie gościem rozmowy „Prawdę mówiąc” o godzinie 8.40 oraz programu „Historia na fali”, którego emisja rozpocznie się o godzinie 20.00
- **24 marca 2023, Kielce/Opatów** – projekcja filmu „Matusia” oraz wykład wprowadzający „Życie za życie”. Wydarzenie dedykowane dla szkół. Spotkania odbędą się w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach oraz Opatowskim Ośrodku Kultury
- **24 marca-12 kwietnia 2023, Kielce** – prezentacja [wystawy „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej”](#) na skwerze Stefana Żeromskiego w Kielcach
- **marzec 2023** – warsztaty „Życie za życie” w Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach

Instytut Pamięci Narodowej w Krakowie

- **15 marca 2023, Miechów** – [uroczystość upamiętniająca rodzinę Baranków, zamordowaną przez Niemców za pomoc udzielaną ludności żydowskiej](#)
- **17 marca 2023, Przeworsk** – Podkarpacka Resursa Kultury Pamięci w Muzeum w Przeworsku, godz. 16:00. W jej ramach odbędzie się wernisaż wystawy mobilnej, wypożyczonej z Muzeum Polaków Ratujących Żydów: „Czy można było im w tej samotności pomóc?” *Ratowanie Żydów w okupowanej Polsce*; wykład dr.

Łukasza Mroza o Stanisławie Grocholskim; pokaz filmu „Echa ze strychu” (reż. Deborah Goodstein); wykład dr. Marcina Chorążkiego o prawnych i politycznych kontekstach ratowania Żydów pod okupacją niemiecką, wykład dr Wiesławy Sotwin o psychologicznych aspektach ukrywania i bycia ukrywanym oraz dyskusja z publicznością

- **20 marca 2023, Łańcut** – o godz. 11.00 i 12.00 wykłady w Miejskiej Bibliotece Publicznej dla młodzieży szkolnej i dorosłych wygłosi dr Marcin Chorążki o pomocy dla ludności żydowskiej w kontekście regulacji prawnych w Generalnym Gubernatorstwie i polityki władz niemieckich w stosunku do Polaków i Żydów
- **23 marca 2023, Kozłów, pow. miechowski** – [uroczystości upamiętniające rodziny Kucharskich i Książków zamordowane przez niemiecką ekspedycję karną za pomoc Żydom](#)
- **24 marca 2023, Gruszów/Zaborów** – złożenie kwiatów pod upamiętnieniami rodziny Szewczyków w Gruszowie oraz rodziny Mików i Tadeusza Jeża w Zaborowie, którzy udzielali pomocy ludności żydowskiej w czasie II wojny światowej. Upamiętnienia zostały ufundowane przez IPN
- **24 marca 2023, Kraków** – złożenie kwiatów pod tablicą poświęconą Radzie Pomocy Żydom „Żegota” i głazem pamięci przy ul. Szerokiej
- **29 i 31 marca 2023** – [pokazy filmu „Matusia” dla młodzieży szkolnej w Krakowie i Nowym Sączu](#). Projekcje zostaną poprzedzone prelekcjami historycznymi

Instytut Pamięci Narodowej w Lublinie

- **23 i 24 marca 2023, Krynice** – prelekcja: „Sprawiedliwi z Lubelszczyzny – wybrane sylwetki”
- **24 marca 2023, Zamość** – odsłonięcie tablicy poświęconej Stefanowi Sendłakowi, uhonorowanemu tytułem Sprawiedliwego Wśród Narodów Świata
- **24 marca 2023, Lublin** – otwarcie wystawy [„Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom”](#) na ogrodzeniu przed budynkiem lubelskiego oddziału IPN (ul. Staszica 22A)
- **24 marca 2023, Lublin** – projekcja filmu „Matusia” dla młodzieży z lubelskich szkół. Pokaz odbędzie się w sali konferencyjnej Oddziału IPN Lublin
- **24 marca 2023** – ogłoszenie konkursu dla szkół ponadpodstawowych „Sprawiedliwi z Twojej okolicy”, polegającego na przygotowaniu krótkiego nagrania video dokumentującego historię lokalnego Sprawiedliwego

Instytut Pamięci Narodowej w Łodzi

- **23 marca 2023, Łódź** – [spektakl „Sprawiedliwi” w Centrum Dialogu im. M. Edelmana o godz. 18.00](#). Wstęp wolny

- **24 marca 2023, Łódź, godz. 11.00** – [uroczystość z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką w Parku Ocalałych w Łodzi](#)
- **24 marca 2023, Łódź** – [pokaz dla młodzieży szkolnej filmu produkcji IPN „Matusia” w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Józefa Piłsudskiego w Łodzi](#)

Instytut Pamięci Narodowej w Olsztynie

- **20 marca 2023, Olsztyn** – [zajęcia edukacyjne w olsztyńskich szkołach o Polakach ratujących Żydów podczas II wojny światowej](#)
- **21 marca 2023** – lekcje on-line w ramach projektu „Przez historię z Niezwycięzonymi”. Jeden z tematów będzie dotyczył Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej
- **22 marca 2023, Olsztyn** – [prezentacja infografik dotyczących Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej w Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie](#)
- **24 marca 2023, Dobre Miasto** – zajęcia edukacyjne o Polakach ratujących Żydów podczas II wojny światowej oraz projekcja filmu „Matusia”

Instytut Pamięci Narodowej w Opolu

- **27 marca 2023, Nysa** – [pokaz filmu „Matusia” w Nyskim Domu Kultury](#). Film będzie poprzedzony komentarzem historycznym oraz quizem z nagrodami. Wydarzenie skierowane jest do uczniów województwa opolskiego

Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu

- **24 marca 2023, Brenno, gm. Wijewo, pow. leszczyński** – złożenie kwiatów na wyremontowanym grobie Marii i Pawła Wojciechów. Maria Wojciech została uhonorowana tytułem Sprawiedliwej wśród Narodów Świata za pomoc udzieloną Walerii Strauss – Czeszce pochodzenia żydowskiego
- **24 marca 2023, Poznań** – [pokaz filmu „Matusia” w Przystanku Historia IPN w Poznaniu](#)
- **marzec/kwiecień 2023** – lekcje „Gdy ZOO stało się schronieniem dla ludzi – Antonina i Jan Żabińscy”

Instytut Pamięci Narodowej w Radomiu

- **23 marca 2023, Lublin** – wykład dr. hab. Sebastiana Piątkowskiego oraz udział w panelu dyskusyjnym podczas spotkania promującego książkę Ryszarda Tyndorfa pt. „*Wartime Rescue of Jews by the Polish Catholic Clergy*”, poświęconą polskiemu duchowieństwu katolickiemu ratującemu Żydów. Spotkanie odbędzie się w

Centrum Relacji Katolicko-Żydowskich KUL im. Abrahama J. Heschela w Lublinie

- **29 marca 2023, Warszawa** – promocja tomu źródeł pt. [Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939-1945, t. 6: Białostoczczyzna, Polesie, Nowogródzczyzna, Wileńszczyzna](#) w oprac. dr. hab. Sebastiana Piątkowskiego. Spotkanie promujące odbędzie się w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” im. Janusza Kurtyki w Warszawie

Instytut Pamięci Narodowej w Rzeszowie

- **15 marca 2023, Przemyśl** – wykład „Polacy ratujący Żydów na ziemiach polskich” w Pedagogicznej Bibliotece w Przemyślu
- **20 marca 2023** – w audycji Iwony Kosztyły „Pamięć Zapisana” w Radio Via dr Wojciech Hanus opowie o rodzinie Ulmów i innych Polakach ratujących Żydów w dawnym woj. lwowskim
- **24 marca 2023, Markowa, godz. 12.00** – [centralne obchody dnia pamięci w Markowej](#), podczas których zostaną odsłonięte kolejne tabliczki z nazwiskami na ścianie Pamięci Muzeum. W uroczystościach weźmie udział prezydent RP Andrzej Duda, który wręczy powołania w skład komitetu obchodów beatyfikacji rodziny Ulmów. Dalszy program obchodów obejmuje m.in.: złożenie wieńców przed pomnikiem rodziny Ulmów w Sadzie Pamięci, seminarium związane z dziedzictwem rodziny Ulmów, modlitwę przy grobach rodzin ratujących Żydów w Markowej (pochowanych na cmentarzu parafialnym) i mszę w kościele pw. św. Doroty
- **24 marca 2023, Rzeszów** – [projekcja filmu „Matusia” w kinie „Zorza”](#) o godz. 17.00
- **24 marca 2023, Rzeszów** – koncert z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką w Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie. Współorganizatorami są IPN Oddział Rzeszów i Podkarpacki Urząd Marszałkowski. [Więcej informacji na stronie filharmonii](#)
- **25 marca 2023, Houston (USA)** – zajęcia edukacyjne w Polskiej Szkole przy parafii pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Houston (Our Lady of Czestochowa Church) nt. Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej. Zajęcia poprowadzą dr hab. Dariusz Iwaneczko i dr Marcin Bukała
- **5-31 marca 2023, Rzeszów** – prezentacja [wystawy „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939-1945”](#) w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie, taras od strony Ogrodów Bernardyńskich
- **13-30 marca 2023, Przemyśl** – prezentacja wystawy „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Gwalberta Pawlikowskiego w Przemyślu

- **26 marca 2023** – wywiad z dr. Wojciechem Hanusem w audycji „Historyczne wydarzenie tygodnia” prowadzonej przez Tadeusza Płużańskiego (Polskie Radio 24). Rozmowa będzie dotyczyła rodziny Ulmów i pomocy Polaków dla ludności żydowskiej
- **18 kwietnia 2023, Rzeszów** – wykład „Odcienie szarości. Jak być przyzwoitym w nieprzyzwoitych czasach” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie, filia nr 10

Instytut Pamięci Narodowej w Szczecinie

- **24 marca 2023, Szczecin** – [spektakl „Sprawiedliwi”](#) w Książnicy Pomorskiej o godz. 20.00. Wstęp wolny
- **24 marca 2023, Szczecin** – uroczystość upamiętniającą Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata, którzy byli mieszkańcami Szczecina. Planowane jest zapalenie zniczy oraz oddanie hołdu przy grobach Sprawiedliwych, pochowanych na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie
- **24 marca 2023, Szczecin** – uroczyste poświęcenie nowego nagrobka śp. Tadeusza Barcikowskiego, Sprawiedliwego Wśród Narodów Świata. Nagrobek został w całości sfinansowany przez IPN
- **24 marca 2023, Szczecin** – [pokaz filmu „Matusia” w kinie Zamek](#) o godz. 11.00. Film dokumentalny Instytutu Pamięci Narodowej opowiada o akcji ratowania żydowskich dzieci podczas II wojny światowej przez zakonnice ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. Seans poprzedzony prelekcją nt. Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką
- **24 marca 2023, Szczecin** – wystawa elementarna „Polacy i Żydzi w czasie II wojny światowej” na Przystanku Historia Szczecin
- **24 marca 2023** – wyprodukowanie okolicznościowego znaczka Rady Pomocy Żydom „Żegota” (replika odznaki)

Instytut Pamięci Narodowej we Wrocławiu

- **22 marca 2023, Wrocław** – pokaz filmu „Matusia” w Przystanku Historia im. Kornela Morawieckiego, następnie prelekcja dr. Michała Sierki nt. ratowania Żydów przez Polaków pod okupacją niemiecką